

рівень викладання й іміджеві характеристики, зазначали:

1. «Лектори продемонстрували уміння триматися перед аудиторією, уміння бачити та відчувати аудиторію. Мовлення грамотне, чітке, хоча не завжди емоційно забарвлене. Зовнішній вигляд відповідав вимогам до лектора»;
2. «Іміджеві характеристики лектора – одяг, зачіска, були підібрані вдало: витримані в діловому стилі. Постава, пози під час лекцій та манера пояснення були дійсно вдалим, лектор почував себе впевнено, не хвилювався, робив у відповідних місцях паузи, що допомагало тримати увагу аудиторії».
3. «Щодо майстерності самого лектора, він проявив свої вміння на досить високому рівні. Його культура мовлення, голос та дикція, емоційність та зовнішній вигляд відповідали вимогам, а тактовне ставлення до студентів, переконливість, жива захоплива манера читання лекції та вільне володіння матеріалом максимально сприяли налагодженню контакту зі студентською аудиторією».
4. «Мені дуже сподобалась манера викладання лектора, візуальний імідж був відповідний до вимог. Реакція на перешкоди була правильною та спокійною, не було паніки, незважаючи на те, що лекція проведена вперше».

Важливість позитивного іміджу викладача вищої школи є запорукою у формуванні особистості студента, активізації їх можливостей у повсякденному житті та особливо у діловій сфері.

Список використаних джерел:

1. Галицька Е.В. Роль «Ділової етики» у формуванні особистості студента / Е.В. Галицька, Н.А. Донкоглова// Наукові записки НаУКМА. – 2009. – Т.94. – С.10-13.
2. Галицька Е.В. Імідж ділової людини та чинники впливу на його формування / Е.В. Галицька, Н.А. Донкоглова// Наукові записки НаУКМА. – 2011. – Т.120. – С.12-16.
3. Галицька Е.В. Роль курсу «Методика викладання фінансов-економічних дисциплін» та «Педагогічної практики» у підготовці студентів магістерської програми / Е.В. Галицька, Н.А. Донкоглова// Матеріали IV Міжнародної науково практичної конференції «Педагогіка: традиції та інновації» (Запоріжжя, 17-18 лютого 2017). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Ч.1.- С. 39-41.

Євдокимова Т.О., Рудь К.М.

Студентки магістерської програми, НаУКМА

ПІДВИЩЕННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Питання про те, як мінімальна заробітна плата впливає на зайнятість залишається одним з найбільш досліджуваних та суперечливих в економіці. Даний показник знаходиться на межі двох сфер: економічної та соціальної. З однієї сторони він має забезпечити інтереси роботодавців, а з іншої – соціальні та фінансові потреби робітників, що робить його важливим для значної частини населення.

Останнім часом дана тема є особливо актуальною для України, в силу того що, протягом останніх років відбувалося поступове збільшення мініимальної заробітної плати, а з січня 2017 вона збільшилася майже вдвічі – до 3200 грн [1].

Мета даної роботи полягала у виявленні впливу мініимальної заробітної плати на індекс споживчих цін та рівень офіційно зареєстрованого безробіття в Україні за період січень 2007 – жовтень 2016 рр. [2], а також взаємовпливу цих показників. Саме

тому було обрано VAR (Vector AutoRegression) модель, яка після виявлення коінтеграційного зв'язку була трансформована у VECM (Vector Error Correction Model) модель [3].

Всупереч очікуванням, при збільшенні мін зп рівень безробіття спочатку зменшується (більший попит на роботу з мін зп), потім трохи збільшується (працедавці пристосовується до нової «ціни» праці, скорочуючи робочі місця), але через півтора року періоду знову трохи зменшується і залишається на рівні (повернення до стабільного стану, але на нижчому рівні). Тобто негативний очікуваний вплив збільшення мін зп, що за гіпотезою провокував би скорочення робочих місць, не виявлено.

Згідно декомпозиції дисперсії до 5 періоду 100% варіації безробіття пояснюється його попередніми значеннями, і лише після 5 місяців проявляється вплив мінімальної заробітної плати, поступово збільшуючись до 20% у 30 періоді. Тобто мінімальна заробітна плата впливає на рівень безробіття з лагом у 5 місяців, зменшуючи його.

На шок у рівні безробіття мінімальна заробітна плата реагує коливаннями, але його вплив на мінімальну заробітну плату дуже незначний - до 5%. Це очікувано, оскільки рівень мінімальної заробітної плати затверджують не у зв'язку зі зростанням чи спаданням рівня безробіття, а у зв'язку з економічною ситуацією (наприклад якщо потрібно стимулювання споживання, збільшення податкових надходжень) або як заходи популізму.

Вплив екзогенної змінної ІСЦ на рівень безробіття майже відсутній, але шок у ІСЦ може створювати коливання у мінімальній заробітній платі, оскільки при значній інфляції номінальна заробітна плата (тобто мінімальна заробітна плата) знецінюється і її коригують на інфляцію (найчастіше – з великим лагом, а саме коригування незначне).

За результатами побудованої VECM моделі було зроблено прогноз на січень - березень 2017 року, який передбачає зростання як мінімальної заробітної плати, так і рівня безробіття. Щодо першого – це відповідає дійсності, адже з січня 2017 року встановлена мінімальна заробітна плата на рівні 3200 грн. Прогноз щодо зростання безробіття суперечить висновкам про його взаємовплив з мінімальною заробітною платою, але довірчі інтервали прогнозу досить широкі щоб в них потрапило і зниження рівня безробіття.

Було перевірено прогнозну якість моделі на основі мінімальної заробітної плати, адже доступні фактичні значення до кінця 2016 та на січень 2017 року. Значення критерію $MARE$ дорівнює 20,76%, що свідчить про добру прогнозну точність моделі для 3х місяців (з урахуванням підвищення мінімальної заробітної плати в 2017 році).

Список використаних джерел:

1. Урядовий веб-портал органів виконавчої влади України. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
2. Державний комітет статистики України. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Лук'яненко І. Г., Жук В. М. Аналіз часових рядів. Частина друга : Побудова VAR і VECM моделей з використанням пакета E.Views 6.0. Практичний посібник для роботи в комп'ютерному класі / І. Г. Лук'яненко, В. М. Жук. – К. : НаУКМА ; Аграр Медіа Груп, 2013. – 174 с.

Тези підготовлено в рамках фундаментального проекту кафедри фінансів НаУКМА на тему «Методологія та економіко-математичний інструментарій оцінки впливу тіньової економіки та дисбалансів на ринку праці на фінансову стабільність та економічне зростання в Україні».